

“L’any 2050 les onades de calor seran mortals”

Enric Estragués i el seu fill Gabriel a la terrassa de l'antiga pesquera on hi ha l'estació meteorològica de l'estany de Banyoles R.E.

Enric Estragués és l'observador meteorològic de Banyoles del Servei Meteorològic de Catalunya (SMC) i vigilant meteorològic en situació de risc, unes responsabilitats que comparteix des de fa un temps amb el seu fill Gabriel. Tots dos gestionen també l'observatori de l'estany de Banyoles. Aquest estiu, la temperatura de l'aigua de l'estany ha arribat als 29 graus. S'ho hauria imaginat mai, veure aquest registre? Anys enrere, no, però d'un temps ençà, sí. Vam arribar a 29 graus el dia 5 d'agost, però era una cosa que ja em veia a venir. I penso que probablement els pròxims anys aquest registre encara el veurem més elevat, no ens quedarem en aquest rècord de 29 graus, estic segur que anirà pujant. Per tant, ja no podem parlar d'onades de calor sinó de molta calor sostinguda? Sí, les onades de calor com les que hem tingut aquest estiu seran més estables, més continuades i més fortes. Això ara, a curt termini. Però el 2050, posem per cas, ja no hi haurà onades de calor de nivell 4 o nivell 6 com les actuals, seran onades de calor mortals. Home, no ens espanti! Sí, mortals, mortals. La gent dèbil morirà, a casa seva, al carrer..., si no és que es construeixen refugis climàtics. Si no se'n fan, el 2050, d'aquí a 28 anys, quan hi hagi una onada de calor, molta gent morirà. Ja ha passat aquest any, molta gent ha mort a causa de la calor. Doncs imaginem-nos si

la temperatura va pujant, què passarà d'aquí a 25 o 28 anys? Encara som a temps de preparar refugis climàtics: aquí, al Pla de l'Estany s'han de fer, per exemple, a les muntanyes de Pujarnol, de Camós, amb túnels on es refugii la gent vulnerable, que hi entrin a les nou del matí i en surtin a les nou del vespre. Al Pla de l'Estany hi ha molta vegetació, molta aigua, l'estany de Banyoles... Quan aquí es pateixi tant, mitja humanitat estarà molt malament. Sí, és cert que hi ha moltes zones verdes, però la temperatura del Pla de l'Estany és molt més alta que en altres llocs. A la costa no necessitaran els refugis climàtics perquè mai tindran onades de calor tan potents com les de la nostra comarca. Expliqui'ns la manera de treballar d'un observador meteorològic. La nostra feina consisteix a passar informació al Servei Meteorològic de Catalunya (SMC), cada dia. Si no hi ha cap incidència especial, ho fem a les set del matí, hora solar (que és l'equivalent a les vuit del matí o a les nou, depèn de si estem en horari oficial d'estiu o d'hivern). I quan hi ha incidències ja no es tracta d'observació sinó de vigilància. Aleshores, la informació es passa contínuament, si fa falta la donem cada cinc minuts. Es podria dir que els observadors meteorològics som els notaris del temps de la nostra ciutat. Per tant, aquest estiu deuen haver treballat força. Sí, hem treballat força. No pas per pluja sinó per les onades de calor. Però no et pensis que hagin estat temperatures extremes; contràriament al que pot semblar, a Banyoles no s'ha batut cap rècord. Però en canvi ha estat una calor alta molt sostinguda, de matí a vespre, dia a dia, amb nits tropicals (en diem nit tropical quan la temperatura és igual o superior als 20 graus)... Això pot matar a qualsevol. Aquest any n'hem tingut un 50% més que tots els estius coneguts. Això fa impossible dormir, només fas que donar voltes al llit. Doncs això anirà en augment, si no és que les autoritats es posen a reduir emissions de gasos d'efecte hivernacle... En l'àmbit particular o els ajuntaments en l'àmbit local, què s'hi pot fer? No gaire res. Si de cas, gastar menys aigua, gastar menys electricitat, reciclar les deixalles, consumir menys plàstic..., alguna cosa podem fer, però poc. D'on li ve, la seva dedicació a la meteorologia? És una passió. Doncs em ve de quan era molt petit [riu]. Tenia deu anys, jo era al col·legi i va caure una centella a casa meua. Va perforar el teulat i va entrar a l'habitació. Quan vaig

tornar de col·legi, la casa feia una olor de sofre tremenda i tot el meu llit estava ple de teules i restes de la coberta. La centella és una bola de foc despresa d'un llamp. Si hagués estat un llamp, pròpiament dit, la casa hauria quedat destrossada. Per sort va ser una centella que va perforar el teulat i va anar a parar al meu llit. I això el va marcar, és clar. Sí, sí, em va marcar. De fet, estic convençut que el temps té alguna cosa contra mi [riu]. El gener del 1986, a la gran nevada, la neu em va enganxar a la carretera i vaig haver de tornar a Banyoles a peu des de l'aeroport de Girona. Van ser 22 hores de camí. Ja ho veus, el temps primer em va atacar amb foc i després amb neu. Com s'entra a l'equip dels observadors meteorològics? Hi ha molta gent que hi voldria entrar i la llista d'espera és molt llarga. Has de tenir molts coneixements, has d'haver assistit a molts curssets, xerrades..., i després l'SMC et fitxa com a observador. Ja hi portem vint anys, tant el meu fill com jo. En dues dècades, els mitjans, la tecnologia, deuen haver avançat força. Sí, s'ha millorat molt. Al principi es treballava amb termòmetres de mercuri, sense gàbies [les casetes que protegeixen els instruments], els pluviòmetres no eren electrònics... Ara els instruments són molt millors. Ja no són els nostres propis (que encara tenim) sinó que són instruments propietat de l'SMC, que ens els ha instal·lat. Nosaltres els fem servir amb la condició que els hem de passar les dades. Aquest és el tracte. L'estació a la qual es refereix la té a casa seva. I la de l'estany, com és? Aquí tenim [l'entrevista la fem en aquest observatori] pluviòmetre i anemòmetre, i en un altre punt de l'estany, un termòmetre. Ho vam instal·lar nosaltres mateixos però és propietat municipal. Aquí recollim l'ambient de l'estany, que és diferent del de la resta de la ciutat perquè hi tenim un factor singular: a l'estany s'evaporen cada dia 3.600 metres cúbics d'aigua en època d'estiu, quan és una jornada de sol calorosa. És una quantitat molt i molt gran. Les extraccions diàries de l'aigua potable (per a Banyoles i Porqueres) són uns 6.000 metres cúbics, encara no el doble. I, és clar, aquesta evaporació es converteix en molta humitat a la zona. No li sembla que des de fa un temps hi ha més afició a la meteorologia? Més afició? Potser més interès per saber les dades. L'afició per la meteorologia és reduïda, som pocs. Mira, a les reunions de meteoròlegs de l'SMC sempre som les mateixes cares, i quan perdem algú, costa de reemplaçar. Tothom parla del temps, això sí, però dedicar-s'hi és més difícil, és una feina de molta constància. Existeix encara aquell senyor o aquella senyora gran que, a partir de l'observació del cel, sap predir el temps? O ja s'ha perdut? Suposo que aquesta gent devia existir, però jo personalment no en conec cap [riu]. En un moment determinat, el seu fill i vostè posen en marxa el portal Meteobanyoles.com. Per què? És que teníem moltes dades de molts anys que no coneixia ningú, estaven mortes a casa, en unes llibretes. El meu fill, que és expert en informàtica, va proposar que aquella informació la poséssim a l'abast de la gent, que la conegués tothom qui volgués. Era el 2002. Ell se'n cuida, hi va introduint les dades, i tot el que passa a Banyoles quant a meteorologia està posat en aquest web. Em fa l'efecte que una de les dades de l'estany que més curiositat desperten és el nivell de l'aigua. És així? Sí, el nivell de l'aigua i també la temperatura. Aquestes dues coses són molt populars. Quan es parla del nivell, la referència és l'anomenada "cota zero". Què és exactament? La vam crear nosaltres, partint de l'antiga placa del segle XIX clavada a tocar dels Banyes Vells i la sortida del rec Major. La va posar el senyor Pere Alsius el 1887. En aquella pedra, que està força deteriorada pel pas del temps [encara hi és, però no es veu perquè està amagada per la vegetació aquàtica], hi ha unes línies horitzontals, una és més gruixuda i després n'hi ha unes de més primes per sobre i per sota. De la ratlla principal, nosaltres en vam dir la cota zero i és el que el senyor Pere Alsius va considerar que corresponia al nivell òptim de l'estany. Quan diem "òptim" ens referim a la màxima capacitat sense desbordar? Exacte. Jo m'imagino que es va pensar en el punt en què surt prou aigua per als recs, l'estany no desborda i tampoc està massa baix. Hem mantingut aquesta referència, que anomenem "cota zero". Al marge de la feina d'observació, vostès han ajudat a difondre els seus coneixements amb uns llibres. Parli'ns-en. Sí, hem publicat llibres relacionats amb la natura. El primer va ser sobre la història del temps a Banyoles i el segon, el primer volum de Les fonts del Pla de l'Estany. Per a aquest darrer, vam recórrer la comarca per trobar totes les fonts de set dels onze municipis. És un patrimoni que s'està perdent. N'hi deu haver força d'amagades o seques, no? Nosaltres vam trobar cap a quatre-cents fonts en aquests set municipis, i només n'hi havia una quarantena que ragessin. La resta estaven o bé desaparegudes o bé seques. S'hi veia el broc, però no sortia aigua. I ara potser d'aquestes que rajaven només n'hi ha una vintena. Amb aquesta tremenda sequera que patim, el fet que ragi una font ja és un miracle.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 20-09-2022, Pàgina 16

-El Punt Avui. Nacional 20-09-2022, Pàgina 16

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/2192494-l-any-2050-les-onades-de-calor-seran-mortals.html>